Euroopa Liidu
Teataja

ET
C-seeria

C/2026/4623

31.8.2026

KOMISJONI TEATIS

Juhised Euroopa Parlamendi ja nõukogu aasta määruse (EL) 2024/1735 (millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724) artikli 25 kohaldamiseks

(C/2026/4623)

Käesoleva teatise eesmärk on anda avaliku sektori hankijatele ja võrgustiku sektori hankijatele praktilisi juhiseid, kuidas hinnata hankemenetluses nullnetotööstuse määruse artikli 25 kohaselt panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse. Need juhised ei ole õiguslikult siduvad. Nendes parafraseeritakse küll kohati ELi õigusaktide sätteid, kuid need ei ole mõeldud mitte kuidagi laiendama ega kitsendama õigusi ja kohustusi, mis on sätestatud nullnetotööstuse määruses või muudes õiguslikult siduvates instrumentides, nt Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP). Samuti ei piira käesolevad juhised riigiabi reeglite ega subsidiaarsuse põhimõtte kohaldamist. Komisjon võib käesolevad juhised läbi vaadata või neid laiendada.

SISUKORD

Lehekülg

I. Sissejuhatus 4

II. Kohaldamisala 4

III. Hankemenetlustes vaadeldav panus kestlikkusse ja vastupanuvõimesse 6

A. Keskkonnakestlikkuse nõuded (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõige 1) 6

B. Täiendavad hinnavälised nõuded (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõige 3) 6

1. Eritingimus, mis on seotud sotsiaalsete või tööhõivealaste kaalutlustega 6

2. Kohustus tõendada küberturvalisuse nõuete täitmist 7

3. Konkreetne lepinguline kohustus tagada õigeaegne elluviimine 7

C. Vastupanuvõime nõuded (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõige 7) 8

1. Millal võetakse arvesse panust vastupanuvõimesse? 8

2. Vastupanuvõime nõuete kohaldamine 9

3. Nullnetotehnoloogia lõpptoodete ja peamiste erikomponentide päritolu kindlakstegemine ja kontrollimine 11

4. Peamiste erikomponentide väärtuse mõõtmine 11

5. Vastupanuvõime nõuete täitmine kogu hankemenetluse kestel 12

6. Proportsionaalse leppetrahvi kindlaksmääramine nõuded (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 7 punkt d) 13

IV. Erandid 13

A. Üksainus tarnija (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 9 punkt a) 14

B. Ei ole nõuetele vastavaid pakkumusi või osalemistaotlusi (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 9 punkt b ja artikli 25 lõige 11) 14

C. Ebaproportsionaalsed kuluerinevused (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 9 punkt c ja artikli 25 lõige 10) 15

D. Rahvusvahelised lepingud (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõige 8) 16

LÜHENDITE LOETELU

CPV	Ühtne riigihangete klassifikaator
CN	Kombineeritud nomenklatuur
EL	Euroopa Liit
GPA	WTO riigihankeleping
HS	Kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteem
JRC	Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus
MSC	Peamine erikomponent
NZIA	Nullnetotööstuse määrus
PV	Fotoelektriline

I. **SISSEJUHATUS**

Määrusega (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (edaspidi „nullnetotööstuse määrus“) ([1]), on kehtestatud õigusraamistik, mille eesmärk on tugevdada Euroopa Liidus nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi. Eelkõige selleks, et vähendada ELi strateegilist sõltuvust, mis on seotud nullnetotehnoloogia ja selle tarneahelatega, ning saavutada ELi kliima- ja energiaeesmärgid, on nullnetotööstuse määruse artiklis 5 sätestatud komisjoni ja liikmesriikide jaoks eesmärgid, mille kohaselt peab nende tootmisvõimsus katma 2030. aastaks vähemalt 40 % ELi iga-aastasest nullnetotehnoloogia kasutuselevõtu vajadusest ja 2040. aastaks 15 % ülemaailmsest nullnetotehnoloogia toodete kogutoodangust.

Nende eesmärkide saavutamiseks on nullnetotööstuse määruse artiklis 25 sätestatud direktiivide 2014/23/EL ([2]), 2014/24/EL ([3]) ja 2014/25/EL ([4]) („hankedirektiivid“) kohaldamisalasse kuuluvate hankemenetluste nõuded tagamaks, et avaliku sektori kulutused aitavad suurendada nõudlust nullnetotehnoloogiate järele, mis edendavad kestlikkust ja vastupanuvõimet. Nullnetotööstuse määruse artikliga 25 kehtestatakse kohustus rakendada keskkonnakestlikkuse ja tarneahela vastupanuvõime miinimumnõudeid ja muid lepingu täitmisega seotud kohustusi.

Käesolevas teatises antakse avaliku sektori hankijatele ja võrgustiku sektori hankijatele juhiseid nullnetotööstuse määruse artikli 25 kohaldamiseks vastavalt nullnetotööstuse määruse artikli 29 lõikele 1 ning see ei piira riigiabi reeglite kohaldamist.

II. **KOHALDAMISALA**

Nullnetotööstuse määruse artiklit 25 kohaldatakse *„[d]irektiivi 2014/23/EL, 2014/24/EL või 2014/25/EL kohaldamisalasse kuuluvate riigihanke menetluste puhul, kui hankelepingute eseme osaks on käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiad“*, ning *„nimetatud tehnoloogiat hõlmavate ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonide puhul“*.

Vastavus hankedirektiivide kohaldamisalale. Nullnetotööstuse määruse artikli 25 kohaldamisala vastab hankedirektiivide kohaldamisalale. Seega tuleks selle kindlakstegemisel, kas hankemenetlus kuulub nullnetotööstuse määruse artikli 25 kohaldamisalasse, arvesse võtta nendes direktiivides ette nähtud künniseid, erandeid ja eriolukordi. Näiteks kohaldatakse artiklit 25 avaliku sektori hankijate subsideeritavate lepingute suhtes, kui need vastavad direktiivi 2014/24/EL artiklis 13 sätestatud kriteeriumidele ([5]). Samuti kohaldatakse artiklit 25 dünaamiliste hankesüsteemide ja raamlepingute suhtes, tingimusel et raamlepingu (ja mitte selle alusel sõlmitud lepingute) maksumus vastab hankedirektiivides sätestatud piirmääradele ([6]).

Ajaline ulatus. Hankemenetluse suhtes kohaldatakse õigust, mis kehtib hanke väljakuulutamise ajal või menetluse alguses, mitte õigust, mis kehtib lepingute sõlmimise ajal. Raamlepingute ja nende alusel sõlmitud lepingute puhul kohaldatakse õigust, mis kehtib ajal, mil raamlepingu alusel hange välja kuulutatakse.

Nullnetotehnoloogia hõlmatus. Ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonide suhtes kohaldatakse nullnetotööstuse määruse artiklit 25 siis, kui need „hõlmavad“ artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiaid. Näiteks leping sellise koolihoone ehitamiseks või renoveerimiseks, mis varustatakse päikesepaneelidega, kuuluks artikli 25 kohaldamisalasse.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (EMPs kohaldatav tekst (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

([5]) See tähendab olukorda, kus avaliku sektori hankija subsideerib ehitustööde või teenuste hankelepingut otse rohkem kui 50 % ulatuses ja see ületab teatava künnise.

([6]) Praegu kehtivate piirmääradega saab tutvuda järgmisel veebilehel: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/legal-rules-and-implementation/thresholds_et.

Muude hankemenetluste suhtes kohaldatakse nullnetotööstuse määruse artiklit 25 juhul, kui nende „hankelepingu eseme osaks“ on nullnetotööstuse määruse artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiad. Lepingu eseme peaks kindlaks määrama avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija ning see tuleks hankedokumentides sõnaselgelt ära märkida. Ühtne riigihangete klassifikaator (CPV) võib aidata avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel lepingu eseme kindlaks määrata. Vajaduse korral tuleks siiski arvesse võtta ka muid aspekte. See tähendab, et artiklit 25 võib kohaldada ka siis, kui asjakohaseid nullnetotehnoloogiaid ei ole lepingu CPVs nimetatud.

Nullnetotööstuse määruse artikkel 25 muutub kohaldatavaks siis, kui asjaomane nullnetotehnoloogia on lepingu eseme osa. Kuigi nullnetotehnoloogia peaks kuuluma lepingu eseme hulka, ei ole oluline, milline on selle osakaal lepingu kogumaksumuses, kuna artikli 25 lõigete 1 ja 7 nõuded puudutavad üksnes hõlmatud nullnetotehnoloogiaid (ja mitte kogu lepingut). Samamoodi ei ole nullnetotehnoloogia väärtus asjakohane, kui kogu lepingu (hinnanguline) maksumus ületab hankedirektiivide kohaldamiseks ette nähtud piirmäärasid.

Nullnetotööstuse määruse artikkel 25 muutub siiski kohaldatavaks üksnes juhul, kui lepingu ese hõlmab nullnetotehnoloogia lõpptoodet. See artikkel ei ole kohaldatav, kui lepingu ese hõlmab tooteid, mille üks alamkomponente on nullnetotehnoloogia. Näiteks kui tööstuslike patareide ja akude hanked kuuluvad artikli 25 kohaldamisalasse, siis akusid sisaldavate elektribusside ja elektrisõidukite hanked selle artikli kohaldamisalasse ei kuulu ([7]).

Kui hankemenetlus on jagatud osadeks, tuleb artikli 25 kohaldamisel hinnata lepingu eset ühe osa kaupa ja mitte kogu menetluse lõikes. Näiteks kui hankemenetlus on jagatud kaheks osaks, millest üks on ette nähtud nullnetotehnoloogia tarnimiseks ja teine nullnetotehnoloogia paigaldamiseks, kohaldataks artiklit 25 üksnes esimese osa suhtes. Menetlusi ei või jagada osadeks eesmärgiga jätta need nullnetotööstuse määruse kohaldamisalast välja.

Nullnetotööstuse määruse artiklite 25 ja 26 vahel ei ole topeltkatvust. Mõnel juhul võivad nullnetotööstuse määruse artiklite 25 ja 26 kohaldamisalad omavahel kattuda. Selle olukorra kohta on nullnetotööstuse määruse võistupakkumiste hinnaväliseid kriteeriume käsitleva rakendusmääruse ([8]) põhjenduses 7 sätestatud:

„Määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid lisama eelkvalifitseerimise kriteeriumid või hindamiskriteeriumid, et hinnata võistupakkumise panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse. Määruse (EL) 2024/1735 artikli 25 kohaselt peavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad kohaldama teatavates riigihanke menetlustes keskkonnakestlikkuse alaseid kohustuslikke miinimumnõudeid ja teatavaid kohustuslikke nõudeid, et hinnata pakkumuse panust vastupanuvõimesse. Nii riigihanke menetlused kui ka võistupakkumised taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks aitavad suurendada liidu vastupanuvõimet. Energiasektoris tegutsevatele avalik-õiguslikele äriühingutele, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL artikli 4 kohaselt võrgustiku sektori hankijad, kohaldatakse määruse (EL) 2024/1735 artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiate hankimisel määruse (EL) 2024/1735 artiklit 25. Samal ajal võivad nad osaleda pakkujatena ka määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 kohastel taastuvenergia võistupakkumistel. Määruse (EL) 2024/1735 põhjenduses 81 tuletatakse meelde, kui oluline on tagada kestlikkuse ja vastupanuvõimega seotud nõuete kohaldamine viisil, mis tagab ausa ja võrdse konkurentsi turuosaliste vahel, olenemata nende omandistruktuurist. Sellise ausa ja võrdse konkurentsi tagamiseks tuleks vastupanuvõime ja keskkonnakestlikkuse nõuete hindamisel kohaldada artikli 26 kohaselt taastuvenergia võistupakkumistel osalevate avalik-õiguslike äriühingute suhtes üksnes artiklis 26 sätestatud nõudeid. Nullnetotehnoloogia hangete suhtes tuleks kohaldada artiklis 25 sätestatud eeskirju, välja arvatud juhul, kui selliseid hankeid kasutatakse projektide elluviimiseks artikli 26 kohaste taastuvenergia võistupakkumiste raames sõlmitud lepingute alusel.“

([7]) See eristab nullnetotööstuse määruse artiklite 25 ja 28 kohaldamisala. Artiklit 25 kohaldatakse juhul, kui nullnetotööstuse määruse artikli 4 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiad on lepingu eseme osaks. Sellesse loetellu kuuluvad akud, mis on elektrisõidukite alamkomponent, kuid mitte maanteetranspordi elektrilised jõuseadmed, mida saab samastada elektrisõidukitega. Artiklit 28 kohaldatakse seevastu avaliku sektori kavade suhtes, millega toetatakse mis tahes nullnetotehnoloogia lõpptoote, sealhulgas maanteetranspordi elektriliste jõuseadmete ostmist. Seepärast kuuluvad heiteta sõidukid nullnetotööstuse määruse artikli 28 kohaldamisalasse (vt komisjoni teatis C/2026/123).

([8]) Komisjoni 23. mai 2025. aasta rakendusmäärus (EL) 2025/1176, millega määratakse kindlaks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste korral rakendatavad eelkvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriumid (ELT L, 2025/1176, 18.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1176/oj).

III. **HANKEMENETLUSTES VAADELDAV PANUS KESTLIKKUSSE JA VASTUPANUVÕIMESSE**

Nullnetotööstuse määruse artikliga 25 kehtestatakse kohustus kohaldada selle kohaldamisalasse kuuluvates hankemenetlustes kolme eri liiki nõudeid: kohustuslikud keskkonnakestlikkuse miinimumnõuded (artikli 25 lõige 1), vastupanuvõime nõue (artikli 25 lõige 7) ja vähemalt üks artikli 25 lõikes 3 esitatud lisanõuetest, mis käsitlevad sotsiaalseid või tööhõivealaseid aspekte, küberturvalisust või kohustust tagada projekti õigeaegne elluviimine. Nõuded peavad olema seotud konkreetse hangitava nullnetotehnoloogiaga.

Artikli 25 lõike 12 punkti a kohaselt võivad liikmesriigid lisaks artiklis 25 loetletud kriteeriumidele kasutada täiendavaid hinnaväliseid kriteeriume, sealhulgas selliseid, mis ei kuulu nullnetotööstuse määruse kohaldamisalasse. Kui tegemist on riigiabiga, peavad kõik hinnavälised kriteeriumid olema kavandatud vastavalt riigiabi eeskirjadele ja eelkõige peab neil olema kindlaks määratud maksimaalne kaalupiirang.

A. **Keskkonnakestlikkuse nõuded (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõige 1)**

Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 1 kohaselt peavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad lisama hanketingimustesse hangitavate nullnetotehnoloogiate keskkonnakestlikkuse miinimumnõuded, mis on kehtestatud rakendusaktidega. Komisjoni rakendusmääruses (EL) 2026/718 ([9]) on sätestatud kohustuslikud miinimumnõuded tuuleturbiinide labade ringlussevõetavuse kohta. Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõikega 1 ei kaasne kohustusi, mis on seotud nullnetotehnoloogiate ja/või keskkonnakestlikkuse aspektidega, mida kõnealune rakendusakt ei hõlma ([10]). Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad siiski lisada oma hankemenetlustesse täiendavaid keskkonna-kestlikkuse nõudeid või hindamiskriteeriume, nagu on sätestatud artikli 25 lõikes 2.

Artikli 25 lõige 1 tugineb rakendusaktile, milles määratakse kindlaks keskkonnakestlikkuse miinimumnõuded, ja seetõttu kohaldatakse seda alates kõnealuse rakendusakti kohaldamise kuupäevast, st 30. juunist 2026.

B. **Täiendavad hinnavälised nõuded (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõige 3)**

Artikli 25 lõikes 3 sätestatud täiendavaid hinnaväliseid nõudeid kohaldatakse üksnes selliste ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonide suhtes, mis hõlmavad nullnetotööstuse määruse artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiat.

Selle sätte kohaselt peavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad lisama vähemalt ühe kolmest selles loetletud nõudest, nimelt:

— eritingimus, mis on seotud sotsiaalsete või tööhõivealaste kaalutlustega;

— nõue tõendada vastavust kohaldatavatele küberturvalisuse nõuetele või

— konkreetne lepinguline kohustus tarnida lepingu komponent, mis on seotud artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiaga, õigeaegselt.

1. *Eritingimus, mis on seotud sotsiaalsete või tööhõivealaste kaalutlustega*

Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad peaksid meeles pidama nullnetotööstuse määruse kohaste strateegiliste hangete eesmärki, st tingimusel peaks olema kõnealuse lepingu esemeks oleva nullnetotehnoloogia tootmisele positiivne sotsiaalne või tööhõivealane mõju. Seega võib artikli 25 lõike 3 punkti a kohaldamisalasse kuuluvates tingimustes viidata näiteks selliste isikute tööhõivele, kellel esineb erilisi sotsiaalseid või ametialaseid raskusi, VKEde osalemisele, eetilisele hankimisele või koolitus- ja õpipoisiõppe kohustustele. Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad viidata ka sotsiaalsetele või tööhõivega seotud eritingimustele, mida nad on juba edukalt rakendanud, tingimusel, et need on seotud asjaomase lepingu esemega.

([9]) Komisjoni 20. märtsi 2026. aasta rakendusmäärus (EL) 2026/718, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735 rakenduseeskirjad seoses keskkonnakestlikkuse alaste miinimumnõuetega teatavat nullnetotehnoloogiat hõlmavate riigihankemenetluste puhul (ELT (L) 2026/718, 23.3.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2026/718/oj).

([10]) See ei piira muudest õigusaktidest tulenevate kohustuste kohaldamist. Näiteks soojuspumpade puhul on avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad juba kohustatud hankima ainult kaht kõrgeimat energiatõhususe klassi (vt direktiivi (EL) 2023/1791 artikkel 7). Patareide ja akude keskkonnakestlikkuse nõuded kehtestatakse patareide ja akude määrusega (määrus (EL) 2024/1781).

Kui nii potentsiaalsete pakkujate ja tarnijate suurus kui ka lepingus sisalduva nullnetotehnoloogia väärtus on võrreldavad taastuvenergia võistupakkumiste projektide suurusega, julgustatakse avaliku sektori hankijaid ja võrgustiku sektori hankijaid tagama, et artikli 25 lõike 3 kohane eritingimus oleks võimalikult suures ulatuses vastavuses nullnetotööstuse määruse võistupakkumiste eelkvalifitseerimise kriteeriumiga (vt nullnetotööstuse määruse artikkel 26). See puudutab võistupakkumistel vastutustundlikku ärikäitumist käsitleva eelkvalifitseerimiskriteeriumi sotsiaalseid ja inimõigustega seotud aspekte, mis on täpsemalt sätestatud nullnetotööstuse määruse rakendusakti ([11]) artiklis 4. Kui avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad viivad eritingimuse vastavusse eelkvalifitseerimiskriteeriumiga, peaksid nad tagama, et tingimuse nõuded on seotud lepingu esemega ega lähe sellest kaugemale. See tähendab, et kõik hoolsuskohustuse ja avalikustamise nõuded peavad keskenduma pakutava toote, ehitustöö või teenusega seotud toimingutele või tarneahelatele.

Näiteid hangete eritingimustest, mis on seotud sotsiaalsete või tööhõivealaste kaalutlustega

— Töövõtja kohustub tegema X töötundi kutsekoolituse programmides (nt õpipoisiõpe) ja Y töötundi sotsiaalse kaasamise programmides (nt kutsealane taasintegreerimine käesoleva lepingu täitmiseks).

— Lepingust tulenevate kohustuste täitmisel võtab töövõtja meetmeid, et käsitleda sotsiaalsete õiguste ja inimõiguste alase hoolsuskohustuse põhiaspekte, nagu on sätestatud äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust käsitleva direktiivi (EL) 2024/1760 artikli 5 lõike 1 punktides a–g.

2. *Kohustus tõendada küberturvalisuse nõuete täitmist*

Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 3 punktis b on sätestatud nõue tõendada kohaldatavate küberturvalisuse nõuete täitmist. Konkreetselt on selles viidatud küberkerksuse määrusele ([12]), mida hakatakse täielikult kohaldama 11. detsembril 2027. Enne seda kuupäeva peaksid avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad nõudma, et pakkujad tõendaksid riiklikes ja Euroopa õigusaktides sätestatud kohaldatavate küberturvalisuse nõuete täitmist.

Küberturvalisus on üks artiklis 26 võistupakkumistele kehtestatud nõuetest (vt rakendusmääruse (EL) 2025/1176 artikkel 5). Riiklikke ametiasutusi julgustatakse võimaluse korral järgima artikli 26 spetsifikatsioone, mis on sätestatud rakendusmääruse ([13]) artiklis 5.

3. *Konkreetne lepinguline kohustus tagada õigeaegne elluviimine*

Õigeaegse elluviimise kohustus peaks käima konkreetselt lepingu selle komponendi kohta, mis on seotud nullnetotehnoloogiatega. Selles tuleks nõuda, et kõik nullnetotehnoloogiatega seotud aspektid viidaks lõpule õigeaegselt, sealhulgas asjakohasel juhul planeerimine, ost, paigaldamine ja kasutuselevõtt. Kohustust ei pea kohaldama lepingu muude komponentide suhtes.

Sarnaselt muude hinnaväliste lisakriteeriumidega julgustatakse avaliku sektori hankijaid ja võrgustiku sektori hankijaid tagama, et eritingimus oleks vastavuses eelkvalifitseerimiskriteeriumiga, mis käsitleb nullnetotööstuse määruse artiklis 26 sätestatud projekti õigeaegset elluviimist. Rakendusakti ([14]) artiklis 6 on esitatud näited vastavate eelkvalifitseerimisnõuete kohta.

([11]) Komisjoni 23. mai 2025. aasta rakendusmäärus (EL) 2025/1176, millega määratakse kindlaks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste korral rakendatavad eelkvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriumid (ELT L, 2025/1176, 18.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1176/oj).

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2847, mis käsitleb digielemente sisaldavate toodete küberturvalisuse horisontaalseid nõudeid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013 ja (EL) 2019/1020 ning direktiivi (EL) 2020/1828 (küberkerksuse määrus) (ELT L, 2024/2847, 20.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj).

([13]) Komisjoni 23. mai 2025. aasta rakendusmäärus (EL) 2025/1176, millega määratakse kindlaks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste korral rakendatavad eelkvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriumid (ELT L, 2025/1176, 18.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1176/oj).

([14]) Komisjoni 23. mai 2025. aasta rakendusmäärus (EL) 2025/1176, millega määratakse kindlaks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste korral rakendatavad eelkvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriumid (ELT L, 2025/1176, 18.6.2025, ELI:http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1176/oj).

Näide projekti õigeaegset elluviimist käsitleva lepingulise kohustuse kohta Päikesepaneelimoodulite paigaldamisega seotud tööd tuleb ette valmistada ja teostada kuni nelja kuu jooksul alates hankedokumentides märgitud alguskuupäevast. Kui lepingus sätestatud valmimistähtaega ületatakse, peab töövõtja maksma leppetrahvi XXX EUR iga viivitatud kalendripäeva eest. Pärast kaheksapäevast viivitust hakkab kehtima suurendatud leppetrahv YYY EUR.

C. **Vastupanuvõime nõuded (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõige 7)**

1. *Millal võetakse arvesse panust vastupanuvõimesse?*

Artikli 25 lõikes 7 sätestatud vastupanuvõime nõuet kohaldatakse üksnes nullnetotehnoloogia lõpptoote ja selle peamiste erikomponentide suhtes, mille puhul EL sõltub suuresti ELi-välise riigi tarnetest. Nullnetotehnoloogia peamised erikomponendid on loetletud 23. mai 2025. aasta rakendusmääruses (EL) 2025/1178, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735 rakenduseeskirjad seoses nullnetotehnoloogia lõpptoodete ja nende peamiste konkreetsete komponentide loeteluga, et hinnata panust vastupanuvõimesse ([15]).

Artikli 25 lõikes 7 on määratletud suur tarnesõltuvus. See hõlmab kaht olukorda:

1) rohkem kui 50 % ELi nullnetotehnoloogia lõpptoote või peamise erikomponendi tarnetest pärineb teatavast ELi-välisest riigist; VÕI

2) rohkem kui 40 % ELi nullnetotehnoloogia lõpptoote või peamise erikomponendi tarnetest pärineb ühestainsast ELi-välisest riigist JA see osakaal on kahel järjestikusel aastal suurenenud keskmiselt vähemalt 10 protsendipunkti.

Joonis 1

Millal võtta arvesse pakkumuse panust vastupanuvõimesse



Käesolevates juhistes määratletakse „domineeriva tarneallikana“ iga ELi-väline riik, mis vastab ühele kahest artikli 25 lõike 7 teises lõigus sätestatud tingimusest.

([15]) Komisjoni 23. mai 2025. aasta rakendusmäärus (EL) 2025/1178, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735 rakenduseeskirjad seoses nullnetotehnoloogia lõpptoodete ja nende peamiste konkreetsete komponentide loeteluga, et hinnata panust vastupanuvõimesse (ELT L, 2025/1178, 18.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1178/oj).

Selliste nullnetotehnoloogia lõpptoodete ja nende peamiste erikomponentide ELi tarnete osakaalu, mis pärinevad erinevatest ELi-välistest riikidest, esitab komisjon igal aastal nullnetotööstuse määruse artikli 29 lõike 2 alusel spetsiaalses teatises. Esimene teatis nullnetotehnoloogia sõltuvuse kohta on juba avaldatud ([16]) ja seda kohaldatakse alates 30. detsembrist 2025. Suur sõltuvus on teatise tabelis 1 märgitud poolpaksus kirjas ja värvilisena. Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad peavad tutvuma nullnetotehnoloogia sõltuvust käsitleva teatisega ega tohi tarnesõltuvust ise arvutada.

Teatist ajakohastatakse igal aastal. See ei pruugi alati anda sõltuvusandmeid kõigi peamiste erikomponentide kohta. Komisjon töötab kiiruga selle nimel, et luua alus kõigi selliste komponentide sõltuvuse mõõtmiseks. Seetõttu lisatakse edaspidistesse ajakohastustesse järk-järgult täiendavaid andmeid. Iga nullnetotehnoloogia lõpptoote või peamise erikomponendi puhul, mida teatises ei mainita, võib eeldada, et suur sõltuvus puudub.

Selleks et anda avaliku sektori hankijatele ja võrgustiku sektori hankijatele aega kohaneda uuendatud teabega, mis käsitleb ELi tarnete osakaalu ja sõltuvust eri riikidest, tehakse ajakohastatud andmeid sisaldav tabel nullnetotööstuse määruse veebisaidi kaudu kättesaadavaks ligi kuus kuud enne ajakohastatud teatise avaldamist. Tabelit ajakohastatakse iga aasta kolmandas kvartalis ja ajakohastatud teatis ise avaldatakse järgmise aasta esimeses kvartalis. Pange tähele, et nullnetotööstuse määruse veebisaidi kaudu kättesaadavaks tehtud andmed on soovituslikud ja tarnesõltuvuse hindamiseks vastavalt artikli 25 lõike 7 teisele lõigule kasutatakse ainult teatist.

Joonis 2

Vastupanuvõime nõude täitmise aeg



2. *Vastupanuvõime nõuete kohaldamine*

Vastupanuvõime nõudeid hakatakse kohaldama siis, kui komisjoni teatises nullnetosõltuvuse kohta on kindlaks tehtud, et nullnetotehnoloogia lõpptoote ja/või ühe selle peamise erikomponendi puhul esineb suur sõltuvus.

Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 7 punktides a ja b on kirjeldatud vastupanuvõime põhinõudeid:

— Lõike 7 punktis a on sätestatud, et domineerivast tarneallikast ei tohiks pärineda rohkem kui 50 % nullnetotehnoloogia lõpptoote väärtusest.

See tähendab, et domineerivast tarneallikast ei või pärineda rohkem kui pool lõpptoote kogumaksumusest avaliku sektori hankijale või võrgustiku sektori hankijale. Näiteks katusele paigaldatavate päikeseelektrisüsteemide puhul saab lepinguga eraldada süsteemidele, mida tarnitakse domineerivast tarneallikast, ainult kuni 50 % päikeseelektrisüsteemi kogukuludest.

([16]) Komisjoni teatis ajakohastatud teabe esitamiseks, et määrata kindlaks erinevatest kolmandatest riikidest pärit lõpptoodete ja nende peamiste konkreetsete komponentide Euroopa Liidu tarnete osakaal vastavalt määrusele (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks (nullnetotööstuse määrus) (ELT C, C/2025/3236, 18.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3236/oj).

See arvutus kehtib kulude suhtes, mida tekitab avaliku sektori hankijale või võrgustiku sektori hankijale nullnetotehnoloogia lõpptoote tarnimine. Seda ei arvutata peamiste erikomponentide kulude summana.

— Lõike 7 punktis b on sätestatud, et domineerivast tarneallikast ei tohiks pärineda rohkem kui 50 % peamiste erikomponentide väärtusest.

Lõike 7 punkti b nõue kehtib kõigi peamiste erikomponentide koguväärtuse ja mitte iga üksiku komponendi suhtes. Domineerivast tarneallikast pärinevate komponentide osakaalu arvutamiseks on vaja teada kaht asja: 1) iga peamise erikomponendi päritolu (vt III jao C osa punkt 3) ja 2) iga peamise erikomponendi väärtuse osakaal (vt III jao C osa punkt 4). Kõigi domineerivast tarneallikast pärinevate peamiste erikomponentide koguväärtus ei tohi ületada 50 % koguväärtusest. Komponentide valik tuleks jätta pakkuja hooleks (ja mitte avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate otsustada). See tagab piisava konkurentsi komponentide tarnijate vahel ja võimaldab pakkujatel teha kõige kulutõhusamaid valikuid, täites samas nõudeid.

Joonis 3

Artikli 25 lõike 7 punkti b kohaldamine

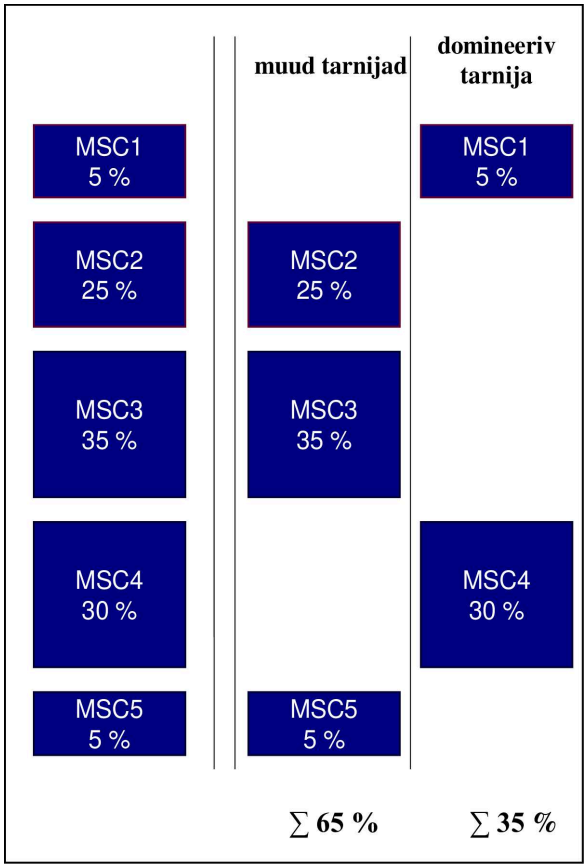

Seda illustreerib lihtsustatud näide joonisel 3: see nullnetotehnoloogia koosneb viiest peamisest erikomponendist. Pakkuja kavatseb kasutada nullnetotehnoloogia toodet, mis sisaldab kaht peamist erikomponenti, mis pärinevad domineerivast tarneallikast (märgistusega „MSC1“ ja „MSC4“). Koost ja komponendid kokku moodustavad 35 % kõigi peamiste erikomponentide väärtusest. Selles näites vastaksid peamised erikomponendid punkti 7 alapunkti b nõudele.

Vastupanuvõime nõue kehtib hanke raames tarnitava konkreetse nullnetotehnoloogia suhtes, mitte selle suhtes, kust tarnija kogu oma tootmiseks üldiselt või keskmiselt komponente hangib.

Domineerivaks tarneallikaks liigitamise tingimustele võib korraga vastata kaks eri riiki: üks riik on domineeriv ühe komponendi osas ja teine teise komponendi osas. Sellisel juhul kohaldatakse vastupanuvõime nõuet kummagi suhtes eraldi. Pange tähele, et käesolevate juhiste avaldamise kuupäeval on see stsenaarium hüpoteetiline.

3. *Nullnetotehnoloogia lõpptoodete ja peamiste erikomponentide päritolu kindlakstegemine ja kontrollimine*

Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 7 kohaldamiseks peavad pakkujad, avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad teadma nullnetotehnoloogia lõpptoote ja selle peamiste erikomponentide päritolu. Nullnetotehnoloogia lõpptoote ja selle peamiste erikomponentide päritolu tuleks kindlaks teha kooskõlas mittesooduspäritolureeglitega, mis põhinevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusel (EL) nr 952/2013 ([17]) (liidu tolliseadustik). Selle määrusega on kehtestatud ELi-siseste tollitoimingute reeglid ja kord, sealhulgas päritolureeglite kontseptsioon toote päritolukoha kindlakstegemiseks. Mittesooduspäritolureeglid põhinevad toote HSi rubriigil. Tehnoloogiate puhul, mille suhtes praegu kehtib vastupanuvõime nõue, antakse II lisas ülevaade asjakohastest HSi rubriikidest. Mittesooduspäritolureeglid on loetletud Euroopa Komisjoni tabelis, kus on esitatud toodetele (kombineeritud nomenklatuuri klassifitseerimise järel) mittesooduspäritolu määramise reeglid ([18]).

Mis puudutab päritolutõendit, siis vastavalt liidu tolliseadustikule kehtib tõendite vaba valiku põhimõte. Seega saab nullnetotehnoloogia lõpptoote või peamise erikomponendi päritolu tõendamiseks kasutada väga erinevaid dokumente ja tõendeid. Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad seetõttu nõuda mis tahes dokumente, mis annavad usaldusväärset teavet, mis seob tooted nende tootmis- või koostekohaga. Need dokumendid või tõendid võivad olla näiteks arved, toodete identifitseerimisnumbrid, seerianumbrid või tunnuskoodid, andmesildid, päritolusertifikaadid, veokirjad ja muud veodokumendid, koostenimekirjad, tehasekontrolli sertifikaadid või tootmisprotsessi juhtsüsteemid.

Kuigi liidu tolliseadustikku kohaldatakse üksnes ELi imporditavate toodete suhtes, võib samu dokumente kasutada analoogia põhjal ka nullnetotehnoloogia lõpptoodete ja peamiste erikomponentide puhul, mille suhtes ei ole liidu tolliseadustikku kohaldatud. See hõlmab lõpptooteid ja peamisi erikomponente, mis on toodetud ELis või imporditud laiema toote osana. Viimasel juhul tõendaks tollidokumentatsioon laiema toote, kuid mitte selles sisalduvate erikomponentide päritolu.

Lisaks dokumentaalsetele tõenditele peaksid avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad järk-järgult tuginema digitaalsetele jälgitavussüsteemidele, mis võimaldavad päritolu ja tarneahelaid turvalisel ja koostalitlusvõimelisel viisil kontrollida. Nende hulka võivad tulevikus kuuluda ka digitaalsed tootepassid. Kui töövõtja väidab, et mõned tema tooted või peamised erikomponendid pärinevad domineerivast tarneallikast, ei tohiks avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija nõuda nende toodete või peamiste erikomponentide päritolutõendit.

Kui töövõtja ei esita asjakohaseid dokumente, mis tõendavad toote või peamise erikomponendi päritolu või koostekohta, peaks avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija eeldama, et asjaomased tooted või peamised erikomponendid pärinevad riigist või on kokku pandud riigis, millest EL suurel määral sõltub.

Et vähendada avaliku sektori hankijate ja võrgustiku sektori hankijate halduskoormust, julgustab komisjon liikmesriike koostama nn valgeid nimekirju nullnetotehnoloogia toodetest, mis vastavad vastupanuvõime nõuetele.

4. *Peamiste erikomponentide väärtuse mõõtmine*

Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 7 punkti b kohaldamiseks peavad pakkujad, avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad teadma iga peamise erikomponendi väärtuse osakaalu lõpptootes. Selleks võivad pakkujad kasutada käesoleva juhenddokumendi I lisas esitatud kontrollväärtuse osakaalusid või tõendada peamiste erikomponentide väärtuse tegelikku osakaalu, kasutades asjakohaseid tõendavaid dokumente.

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

([18]) Euroopa Komisjon, toodetele (kombineeritud nomenklatuuri klassifitseerimise järel) mittesooduspäritolu määramise reeglite tabel, kättesaadav aadressil https://taxation-customs.ec.europa.eu/table-list-rules-conferring-non-preferential-origin-products-following-classification-cn_et.

Kontrollväärtused

Selleks et lihtsustada vastupanuvõime nõude rakendamist, võivad pakkujad kasutada kontrollväärtusi. Käesoleva juhenddokumendi I lisas on esitatud riigihangete kontekstis kõige olulisemate nullnetotehnoloogiate peamiste erikomponentide kontrollväärtuste osakaalud. Osakaalud põhinevad Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) hinnangutel. Nad kajastavad peamiste erikomponentide lisandväärtust ([19]).

Kontrollväärtused on esitatud ainult selliste nullnetotehnoloogiate kohta, mille puhul esineb käesolevate juhiste avaldamise ajal tarnesõltuvus ([20]). Neid juhiseid võib ajakohastada, et vajaduse korral esitada täiendavate nullnetotehnoloogiate kontrollväärtused, näiteks kui tekib tarnesõltuvus muude tehnoloogiate puhul. Kontrollväärtusi võib ajakohastada ka muutuvate turutingimuste kajastamiseks.

Tegelikud väärtused

I lisas esitatud kontrollväärtuse osakaalud ei pruugi kajastada peamise erikomponendi tegelikku väärtust. Seepärast peaks pakkujatel olema võimalus määrata kindlaks oma peamiste erikomponentide väärtuse osakaal ja kasutada seda väärtuse osakaalu nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 7 punktis b sätestatud vastupanuvõime nõude kohaldamisel. Seda tehes peaksid pakkujad suutma avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijatele tõendada, kuidas nad komponentide väärtuse osakaalu arvutavad.

Et kindlaks määrata ja tõendada väärtuse osakaalu, mis erineb I lisas loetletust, või et teha seda I lisas loetlemata tehnoloogiate hankimisel, tuleks järgida järgmisi põhimõtteid:

— kõigi peamiste erikomponentide väärtuse osakaal on kokku 100 %;

— iga individuaalne väärtusosa kajastab asjaomase peamise erikomponendi tootmise suhtelist lisandväärtust;

— esitada tuleb asjakohased dokumendid ostuhindade ja komponentide päritolu kohta, nagu on kirjeldatud III jao C osa punktis 3;

— peamiste erikomponentide väärtused tuleks arvutada nii, et need sisaldaksid dumpinguvastaseid ja subsiidiumivastaseid tollimakse ning tariife.

Kui arve on väljastatud muus vääringus, tuleb väärtus konverteerida eurodesse ostuhetkel kehtiva euro vahetuskursi alusel.

5. *Vastupanuvõime nõuete täitmine kogu hankemenetluse kestel*

Nagu kõigi muude artiklis 25 sätestatud nõuete, tingimuste ja lepinguliste kohustuste puhul, peavad pakkujad võtma kohustuse täita pakkumuse esitamise ajal vastupanuvõime nõudeid, näiteks enda kinnituse kaudu. Nõuete tegelikku täitmist saab tõendada hiljem.

Avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel on õigus otsustada, millal nad kontrollivad nõuete tegelikku täitmist. See võib toimuda projekti kestuse jooksul eri aegadel. Samuti on nende otsustada, milliseid dokumente võib kasutada, et adekvaatselt tõendada nõuete täitmist.

([19]) Muude komponentide lisandväärtust peale peamiste erikomponentide ei võeta nendes hinnangutes arvesse. Seetõttu võib väärtuse osakaal olla suurem kui peamiste erikomponentide lisandväärtus, kui võtta arvesse kõiki muid komponente ja väärtusahela etappe.

([20]) Nagu on ette nähtud komisjoni teatises ajakohastatud teabe esitamiseks, et määrata kindlaks erinevatest kolmandatest riikidest pärit lõpptoodete ja nende peamiste konkreetsete komponentide Euroopa Liidu tarnete osakaal vastavalt määrusele (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks (nullnetotööstuse määrus) (ELT C, C/2025/3236, 18.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3236/oj).

Kui kehtestatakse nõue tõendada vastupanuvõime nõude täitmist, on oluline, et avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võtaksid lepingu nullnetotehnoloogia elemendi tarnija kindlaksmääramisel arvesse tellimuse täitmise aega: töövõtjal ei ole võimalik esitada tõendeid enne projektietappi, kus tarnijad välja valitakse.

6. *Proportsionaalse leppetrahvi kindlaksmääramine nõuded (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 7 punkt d)*

Hange, mis sisaldab vastupanuvõime kohustusi, antakse parimale pakkumusele nende hulgast, mis vastavad vastupanuvõime kohustustele ja muudele nõuetele. Kui edukas pakkuja ei suuda hilisemas etapis esitada avaliku sektori hankijatele ja võrgustiku sektori hankijatele piisavaid tõendeid selle kohta, et artikli 25 lõike 7 punktide a ja b nõuded on täidetud, nõuavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad, et edukas pakkuja maksaks proportsionaalset leppetrahvi, mis on vähemalt 10 % lepingu konkreetsete nullnetotehnoloogia lõpptoodete väärtusest, mitte lepingu kogumaksumusest. Vähemalt 10 % suurust leppetrahvi tuleb kohaldada nullnetotehnoloogia lõpptoote koguväärtuse suhtes, kui pakkuja ei suuda tõendada nõuete täielikku täitmist – seega ka juhul, kui nõuetele ei vasta ainult osa nullnetotehnoloogiast.

Näide: avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija algatab ehitustööde hanke päikesepaneelimoodulite tarnimiseks ja paigaldamiseks. Enne hankemenetluse algatamist teeb komisjon kindlaks, et riik X on päikesepaneelimoodulite domineeriv tarneallikas ja et hankemenetluses tuleb kohaldada artikli 25 lõike 7 kohaseid vastupanuvõime nõudeid. Lepingu täitmise ajal nõuab avaliku sektori või võrgustiku sektori hankija tõendeid artikli 25 lõike 7 punkti c nõuete täitmise kohta. Töövõtja esitab asjakohased tõendid selle kohta, et ta hankis päikesepaneelimoodulid väljastpoolt riiki X, kuid need puudutavad ainult 30 % hangitud päikesepaneelimoodulite koguväärtusest. Artikli 25 lõike 7 punkti d kohaselt peab töövõtja maksma proportsionaalset leppetrahvi, mis moodustab vähemalt 10 % kõigi lepingu alusel tarnitavate päikesepaneelimoodulite väärtusest.

Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad peaksid tagama, et lepingus sisalduv nullnetotehnoloogia lõpptoodete väärtus ei ole ebanormaalselt madal. Proportsionaalne leppetrahv peab olema seotud nullnetotehnoloogia lõpptoodete väärtusega, mis kajastab turutingimusi. Näiteks ehitustööde lepingus on ette nähtud päikesepaneelide paigaldamine. Paneelide hind on 50 % turuhinnast madalam. Vajalikke vastupanuvõime nõuete täitmise tõendeid ei ole võimalik esitada. Asjakohane leppetrahv peab olema seotud päikesepaneelisüsteemi väärtuse osakaaluga selle turuväärtuse järgi, mitte ehitustööde lepingus märgitud madala hinna järgi.

Proportsionaalne leppetrahv aga peaks olema piisavalt suur, et heidutada kasutamast hankestrateegiaid, mis hõlmavad vastupanuvõime nõude tahtlikku täitmata jätmist, mida saab kontrollida ainult tagantjärele. Leppetrahv võib olla kindlasummaline trahv või vajaduse korral muus vormis.

IV. **ERANDID**

Artikli 25 lõiked 9 ja 11 võimaldavad avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel teatavatel erandjuhtudel otsustada kestlikkuse ja vastupanuvõime kriteeriume mitte kohaldada.

Artikli 25 lõike 9 kohaselt võivad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad konkursikutse avaldamisel või menetluse algatamisel otsustada mitte kohaldada artikli 25 lõikes 1 sätestatud keskkonnakestlikkuse nõudeid ja artikli 25 lõikes 3 sätestatud lisanõudeid järgmistel juhtudel:

— kui objektiivse ja läbipaistva hindamise põhjal suudaks tehnoloogiat tarnida ainult üks ettevõtja (artikli 25 lõike 9 punkt a);

— kui varasema samalaadse menetluse tulemusel ei esitatud nõuetele vastavaid pakkumusi või osalemistaotlusi (artikli 25 lõike 9 punkt b); või

— kui nõuetele vastavate ja mittevastavate pakkumuste kuluerinevused oleksid ebaproportsionaalsed (artikli 25 lõike 9 punkt c).

Artikli 25 lõikes 7 sätestatud vastupanuvõime kriteeriumide puhul on erandite süsteem teistsugune. Artikli 25 lõikes 8 on ette nähtud automaatne kohustuslik erand, kui seda nõuavad rahvusvahelised lepingud. Artikli 25 lõikes 11 on ette nähtud piiratum järelmeetmena tehtav erand: avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad otsustada vastupanuvõime nõudeid mitte kohaldada üksnes juhul, kui nende nõuete lisamise tulemusena ei ole samas menetluses nõuetele vastavaid pakkumusi või osalemistaotlusi esitatud.

Erandi tegemise alus ✓– võib olla erandi aluseks; ×– ei või olla erandi aluseks	Keskkonnakestlikkuse nõuded (artikli 25 lõige 1)	Lisanõuded (artikli 25 lõige 3)	Vastupanuvõime nõuded (artikli 25 lõige 7)
Üksainus tarnija	✓ Artikli 25 lõike 9 punkt a	✓ Artikli 25 lõike 9 punkt a	✗
Nõuetele vastavaid pakkumusi ei ole	✓ — vastuseks varasemale samalaadsele menetlusele Artikli 25 lõike 9 punkt b	✓ — vastuseks varasemale samalaadsele menetlusele Artikli 25 lõike 9 punkt b	✓ — vastuseks samale menetlusele Artikli 25 lõige 11
Ebaproportsionaalsed kulud või tehniline kokkusobimatus	✓ Artikli 25 lõike 9 punkt c	✓ Artikli 25 lõike 9 punkt c	✗
Rahvusvahelised lepingud (nt WTO riigihankeleping)	✗	✗	✓ Artikli 25 lõige 8

A. **Üksainus tarnija (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 9 punkt a)**

Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 9 punktis a sätestatud erand viitab monopoolsele olukorrale, kus nullnetotehnoloogiat saab tarnida ainult üks konkreetne ettevõtja ning puudub mõistlik alternatiiv või asendus. Kui avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad teevad esialgse turuanalüüsi ja/või esialgsed turu-uuringud ning leiavad objektiivse ja läbipaistva hindamise järel, et eksisteerib selline monopoolne olukord, võivad nad otsustada artikli 25 lõigete 1 ja 3 nõudeid mitte kohaldada. Lisaks ei tohi konkurentsi puudumine tuleneda hankemenetluse parameetrite kunstlikust piiramisest. Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad ei või manipuleerida tehniliste kirjelduste või nõuetega, et konkurentsi välistada. Pigem piirdub see erand rangelt vältimatute tehnoloogilise ainuõiguse olukordadega.

Erandit tuleks kohaldada läbipaistvalt, järgides ELi riigihankeõiguses sätestatud põhimõtteid. Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad peaksid suutma tõendada, et puudub mõistlik alternatiivne tarnija või asendaja ning et konkurentsipõhiste pakkumuste puudumine ei ole tingitud piirangutest, mille nad ise on kehtestanud või mis on asjaomases nullnetotehnoloogiaga seotud hankemenetluses ebavajalikud.

B. **Ei ole nõuetele vastavaid pakkumusi või osalemistaotlusi (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 9 punkt b ja artikli 25 lõige 11)**

Keskkonnakestlikkuse nõuete ja lisanõuete puhul võimaldab artikli 25 lõike 9 punktis b sätestatud erand avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel mitte kohaldada artikli 25 lõigete 1 ja 3 nõudeid, kui varasemates samalaadsetes hankemenetlustes, mille sama avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija on algatanud kahe aasta jooksul vahetult enne kavandatud uue hankemenetluse algust, ei ole saadud nõuetele vastavaid pakkumusi ega osalemistaotlusi.

Direktiivis 2014/24/EL on täpsemalt selgitatud, millal tuleks pakkumust või osalemistaotlust pidada nõuetele mittevastavaks. Selles on sätestatud:

„Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole lepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul avaliku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja jäetakse kõrvale või võidakse jätta kõrvale artikli 57 kohaselt või kui ta ei vasta avaliku sektori hankija esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklile 58.“ ([21])

Tuleks rõhutada, et pakkumust või osalemistaotlust ei saa pidada nõuetele mittevastavaks, kui selle hind ületab avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija eelarvet sellisena, nagu see on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse algatamist.

Vastupanuvõime nõuete puhul saab artikli 25 lõiget 11 kasutada üksnes juhul, kui on algatatud hankemenetlus, mis hõlmab vastupanuvõime nõudeid, ja selle käigus ei ole saadud nõuetele vastavaid pakkumusi või osalemistaotlusi. Seda ei saa kohaldada varasema samalaadse hankemenetluse alusel, mille tulemusel nõuetele vastavaid pakkumusi või osalemistaotlusi ei esitatud, ega esialgse turuanalüüsi alusel, mis näitab, et kui algatada vastupanuvõime nõudeid sisaldav hankemenetlus, siis ühtegi nõuetele vastavat pakkumust ega osalemistaotlust ei esitata.

Kui see tingimus on täidetud, võivad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad valida kahe variandi vahel:

— ***Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus.*** Kui avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad otsustavad kasutada läbirääkimistega menetlust, ei ole neil lubatud muuta ühtegi hanketingimust/miinimumnõuet, sealhulgas vastupanuvõime nõudeid. Siiski on neil võimalik pidada läbirääkimisi muude lepingu aspektide üle.

— ***Vastupanuvõime nõuete kohaldamata jätmine.*** Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad otsustada algatada ka uue hankemenetluse, mille eesmärk on täita samu vajadusi nagu algses menetluses, kuid ilma vastupanuvõime nõudeid kohaldamata. Sellisel juhul on avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel suurem paindlikkus muuta hanketingimusi, võrreldes algse hankemenetlusega.

C. **Ebaproportsionaalsed kuluerinevused (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 9 punkt c ja artikli 25 lõige 10)**

Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõike 9 punktis c ja artikli 25 lõikes 10 on sätestatud, et kui kestlikkusnõude (artikli 25 lõige 1) ja lisanõude (artikli 25 lõige 3) kohaldamisest tulenev hinnanguline hinnavahe on suurem kui 20 %, võib avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija otsustada neid kahte nõuet hankemenetluses mitte kohaldada.

Hinnanguline 20 % hinnavahe peaks olema seotud hankelepingus sisalduva nullnetotehnoloogiaelemendi maksumusega, mitte kogu lepingu maksumusega. Hanke maksumust tuleks hinnata kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 5, kui see on asjakohane.

Avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija peab ebaproportsionaalseid kulusid hindama enne hankemenetluse algust. Seda tõendatakse üksnes juhul, kui avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija esitab objektiivsed ja kontrollitavad andmed, mis näitavad, et kui kõik muud näitajad on võrdsed, oleks hinnaväliste kriteeriumide alusel läbi viidud hanke ja ilma hinnaväliste kriteeriumideta läbi viidud hanke kulude erinevus suurem kui 20 %. Objektiivsed ja kontrollitavad andmed tähendavad turuanalüüsil põhinevaid andmeid, mis näitavad, kuidas kriteeriumide kohaldamine suurendaks pakkumisprojektide kulusid, võrreldes kontrafaktilise stsenaariumi kuluanalüüsiga, milles artikli 25 kohaseid hinnaväliseid kriteeriume ei kohaldatud. Võrdlusalusena võiks kasutada uusimate hankemenetluste kulusid. Andmed peavad olema kontrollitavad ses mõttes, et sidusrühmi tuleb avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija tehtud analüüsist teavitada.

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj), artikli 32 lõike 2 punkti a teine lõik.

Kuna avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel on hinnaväliste kriteeriumide kohaldamisel teatav paindlikkus – sealhulgas näiteks võimalus valida artikli 25 lõikes 3 sätestatud erinevate hinnaväliste lisakriteeriumide vahel või kohaldada artikli 25 lõikes 2 sätestatud täiendavat hinnavälist keskkonnakestlikkuse nõuet –, peab kulude erinevuse hinnang põhinema kriteeriumidel, millel on kuludele võimalikult väike mõju. Kui sellel madalaimal tasemel kehtestatud kriteeriumide tõttu on hinnangulised kuluerinevused üle 20 %, võib avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija otsustada artikli 25 lõigetes 1–4 sätestatud hinnaväliseid kriteeriume mitte kohaldada.

D. **Rahvusvahelised lepingud (nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõige 8)**

Nullnetotööstuse määruse artikli 25 lõikes 8 sätestatud erand hõlmab olukorda, kus domineeriv tarneallikas on riigihankeid käsitlevate rahvusvaheliste lepingute osaline. Selles on sätestatud, et vastupanuvõime nõudeid ei tuleks kohaldada nullnetotehnoloogiate suhtes, mille domineeriv tarneallikas on seotud WTO riigihankelepinguga või muude asjakohaste rahvusvaheliste lepingutega, millega EL on samuti seotud, kui hankemenetlus on hõlmatud WTO riigihankelepingu I lisaga või muu asjakohase rahvusvahelise lepinguga ([22]). See erand viitab toodete päritolule, mitte tarnija asutamiskohale.

Kui võtta näiteks hankemenetlus, mille ELi avaliku sektori hankija korraldab päikesepaneelipaigaldise ostmiseks, siis see menetlus kuulub WTO riigihankelepingu I lisa kohaldamisalasse (tingimus 1 on täidetud). Teatises ELi tarnete osakaalu kohta on päikesepaneelisüsteemide tarnetes kindlaks tehtud suur sõltuvus (> 50 %) riigist X (kohaldada tuleb artikli 25 lõiget 7).

— Oletame, et riik X on asjaomase riigihankeid reguleeriva rahvusvahelise lepingu osaline. Seepärast ei ole riigist X pärit lõpptoodete ja komponentide suhtes vastupanuvõime nõudeid vaja kohaldada.

— Oletame, et riik X ei ole asjaomase riigihankeid reguleeriva rahvusvahelise lepingu osaline. Seepärast tuleb riigist X pärit lõpptoodete ja komponentide suhtes kohaldada vastupanuvõime nõudeid.

([22]) WTO riigihankelepingu I liide sisaldab 1.–5. lisa, lisateave on kättesaadav siin: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_app_agree_e.htm. Euroopa Komisjoni veebisait „Procurement for buyers“ võib aidata kindlaks teha, kas hankemenetlus on hõlmatud: https://webgate.ec.europa.eu/procurementbuyers/#/procumementlocation.

I LISA

KONTROLLVÄÄRTUSED NULLNETOTEHNOLOOGIA LÕPPTOOTE PEAMISTE ERIKOMPONENTIDE LISAVÄÄRTUSE OSAKAALU KINDLAKSMÄÄRAMISEKS

Päikeseenergiatehnoloogiad

Lõpptooted	Peamised erikomponendid	% lõpptoote riistvarakuludest
Alamkategooria: fotoelektrilised tehnoloogiad		
Päikeseelektrisüsteemid (moodul, statsionaarne paigaldussüsteem, inverter)	Fotoelektrilisteks rakendusteks sobiva kvaliteediga polükristalne räni	7,2
	Fotoelektrilisteks lahendusteks sobiva kvaliteediga räni monokristallid või samaväärsed komponendid	6,4
	Pooljuhtplaadid või samaväärsed komponendid fotoelektriliste rakenduste jaoks	9,5
	Fotoelektrilised elemendid või samaväärsed elemendid	20,4
	Solaarklaas	9,5
	Fotoelektrilised moodulid	26,6
	Inverterid fotoelektriliste rakenduste jaoks	20,4

Maismaa tuuleenergia ja avamere taastuvenergia tehnoloogiad

Lõpptooted	Peamised erikomponendid	% lõpptoote riistvarakuludest
Alamkategooria: maismaa tuuleenergia tehnoloogiad		
Maismaatuulikud	Gondlid (koostud)	8,4
	Tiivikurummud	2,4
	Pea-, lengerdus- ja labakaldelaagrid	5,9
	Otseajamiga jõuülekandeseadmed (sh generaator) ja/või kiiruskastiga jõuülekandeseadmed (sh generaator)	12,9
	Tuulikute püsimagnetid	1,2
	Tuulikute kiiruskastid	8,4
	Labad	31,0
	Mastid	29,8
Avameretuulikud (kiiruskastita)	Gondlid (koostud)	5,8
	Tiivikurummud	3,5
	Pea-, lengerdus- ja labakaldelaagrid	5,8
	Otseajamiga jõuülekandeseadmed (sh generaator) ja/või kiiruskastiga jõuülekandeseadmed (sh generaator)	15,0
	Tuulikute püsimagnetid	7,0
	Labad	15,2
	Mastid	8,1
	Vundamendid/ujuvplatvormid (avameretuulikute jaoks)	39,6

Lõpptooted	Peamised erikomponendid	% lõpptoote riistvarakuludest
	Alamkategooria: maismaa tuuleenergia tehnoloogiad	
Avameretuulikud (kiiruskastiga)	Gondlid (koostud)	5,7
	Tiivikurummud	3,4
	Pea-, lengerdus- ja labakaldelaagrid	5,7
	Otseajamiga jõuülekandeseadmed (sh generaator) ja/või kiiruskastiga jõuülekandeseadmed (sh generaator)	14,6
	Tuulikute püsimagnetid	1,1
	Tuulikute kiiruskastid	7,8
	Labad	14,9
	Mastid	8,0
	Vundamendid/ujuvplatvormid (avameretuulikute jaoks)	38,8

Aku- ja energiasalvestustehnoloogiad

Lõpptooted	Peamised erikomponendid	% lõpptoote riistvarakuludest
	Alamkategooria: akutehnoloogiad	
Patareid ja akud	Akupakid	10
	Akumoodulid	10
	Akuelemendid	14
	Katoodi aktiivmaterjalid	27
	Anoodi aktiivmaterjalid	7
	Elektrolüüdid	8
	Separaatorid	8
	Voolukollektorid (sh õhukesed vask- ja alumiiniumlehed)	6
	Akuhaldussüsteemid (BMS)	5
	Aku temperatuuri juhtimise süsteemid	5

II LISA

NULLNETOTEHNOLOOGIA LÕPPTOODETE JA NENDE PEAMISTE ERIKOMPONENTIDEGA SEOTUD HSI RUBRIIGID

Nullnetotehnoloogia lõpptoode	Komponendid	HSi rubriik
Päikeseelektrisüsteemid	Fotoelektrilisteks rakendusteks sobiva kvaliteediga polükristalne räni	2804
	Fotoelektrilisteks lahendusteks sobiva kvaliteediga räni monokristallid või samaväärsed komponendid	2804
	Pooljuhtplaadid või samaväärsed komponendid fotoelektriliste rakenduste jaoks	3818
	Fotoelektrilised elemendid või samaväärsed elemendid	ex3541 (a)
	Solaarklaas	7005
		ex7006 (b)
		7007
	Fotoelektrilised moodulid	ex8541 (a)
	Inverterid fotoelektriliste rakenduste jaoks	8504
	Fotoelektriliste rakenduste päikesejälgimisseadmed ja nende paigalduskonstruktsioonid	8479
Päikesesoojusenergia süsteemid	Päikesekollektorid (sh plaat-, vaakumtoru- ja õhukollektorid ning kontsentreerivad süsteemid)	8419
	Kiirgusneeldurid päikesesoojusenergia rakenduste jaoks	8419
	Solaarklaas	7005
		ex7006 (b)
		7007
	Päikesejälgimisseadmed ja nende spetsiaalsed paigalduskonstruktsioonid	8479
Maismaatuuleenergia tehnoloogiad ja meretuuleenergia tehnoloogiad	Gondlid (koostud)	8501
	Tiivikurummud	8412
	Pea-, lengerdus- ja labakaldelaagrid	8482
	Otseajamiga jõuülekandeseadmed (sh generaator) ja/või kiiruskastiga jõuülekandeseadmed (sh generaator)	8501
	Tuulikute püsimagnetid	8505
	Tuulikute kiiruskastid	8483
	Labad	8412
	Mastid	7308
	Vundamendid/ujuvplatvormid (ainult avameretuulikute jaoks)	7308

Nullnetotehnoloogia lõpptoode	Komponendid	HSi rubriik
Patareid ja akud	Akupakid	8507
	Akumoodulid	8507
	Akuelemendid	8507
	Katoodi aktiivmaterjalid	2842
		2841
	Anoodi aktiivmaterjalid	3801 10
	Elektrolüüdid	2826
	Separaatorid	8507
	Voolukollektorid (sh õhukesed vask-, alumiinium-, nikkel- ja süsiniklehed)	7410
		7607 11
		7607 19
		ex7506 (a)
	Akuhaldussüsteemid (BMS)	8537